

Zekeriya

Ata-bowiliringlardek bolmanglar!

¹ Darius padishahning ikkinchi yili sekkizinchi ayda, Perwerdigarning sözi Iddoning newrisi, Berekiyaning oghli Zekeriya peyghemberge kélip mundaq déyildi: —□

² — «Perwerdigar ata-bowiliringlardin intayin qat-tiq ghezeplendi. ³ Shunga sen ulargha: «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar: — «Méning yéningha qaytip kélinglar, Men silerning yéninglarga qaytip kélimen» deydu», — dégin. □

⁴ — Ata-bowiliringlardek bolmanglar; chünki ilgiriki peyghemberler ulargha: «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar: — Rezil yolliringlardin, rezil qilmishliringlardin yénip towa qilinglar, dégen», — dep jakarlighan. Biraq ular Manga qulaq salmighan, boysunmighan, — deydu Perwerdigar.■

□ **1:1** «Darius padishahning ikkinchi yili sekkizinchi ayda...» — «Darius padishah» yeni «Darius Xispastés» (miladiyedin ilgiriki 521-485-yili). «sekkizinchi ayda...» — kitabta éytilghan aylar Yehudiylarning kona kaléndari boyiche idi. Bu ay miladiyedin ilgiriki 520-yili Öktebrge toghra kélidu. □ **1:3** «Shunga sen ulargha: «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar: — «...» deydu», — dégin» — esli shekli: «Shunga sen ulargha: «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — «Méning yéningha qaytip kélinglar» — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar — «Men silerning yéninglarga yénip kélimen» — seydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar!». ■ **1:4** Yesh. 31:6; Yer. 3:12; 18:11; Ez. 18:30; Hosh. 14:2

5 — Silerning ata-bowiliringlar hazir qéni? Peyghemberler bolsa, menggü yashamdu? □

6 Lékin Méning peyghemberlerge buyrughan sözlirim we belgilimilirim, ata-bowiliringlarning béshighimu chüshken emesmidi?».

Shuning bilen ular yolidin yénip: — Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar yollirimiz we qilmishlirimiz boyiche bizni qandaq qilimen dése, shundaq qildi, — dégen. □ ■

Sekkiz alamet körünüş ••• Birinchi alamet körünüş — Atliq adem we üç xil renglik atlar

7 Darius padishahning ikkinchi yili, on birinchi ay, yeni «Shébat éyi»ning yigirme tötinchi küni, Perwerdigarning kalami Iddoning newrisi, Berekiyaning oghli Zekeriya peyghemberge keldi. U mundaq bésharetni kördi: —□

□ **1:5** «Peyghemberler **bolsa, menggü yashamdu?**» — mezkur rétorik soal belkim xelqning diqqitini peyghemberlerge merkezleshtürüş üçün emes, belki ularning yetküzgen xewerlirige merkezleshtürüş üçün éytilghan. Hetta peyghemberlermu dunyadin kétidu, biraq ularning sözliri, yeni Xudaning sözliri yenila inawetlik, shundaqla emelge ashurulmaqta (6-ayetni körüng). Bezi alimlar: «Peyghemberler menggü yashamdu?» dégen soalni xelqning Zekeriya peyghemberning sözige reddiye bermekchi bolup imansizlik bilen bergen jawabidur, dep qaraydu. □ **1:6** «Shuning **bilen ular yolidin yénip: — ... Perwerdigar yollirimiz we qilmishlirimiz boyiche bizni qandaq qilimen dése, shundaq qildi, — dégen**» — «ular» belkim neq meydanda Zekeriyağa qulaq sélip towa qilghan xelq. ■ **1:6** Yigh. 1:18 □ **1:7** «Darius **padishahning ikkinchi yili, on birinchi ay, yeni «shébat éyi»ning yigirme tötinchi küni...**» — miladiyedín ilgiriki 519-yili, 15-Féwral.

8 Men kéchide *alamet* *körünüşlarni* kördüm; mana, toruq atqa min'gen bir ademni kördüm; u chongqur oymanliqtiki xadas derexliri arisida turatti; uning keynide toruq, ala-taghil we aq atlar bar idi. □ 9 Men uningdin: «Teqsir, bular néme?» — dep soridim. Men bilen sözlshiwatqan perishte manga: «Men sanga bularning néme ikenlikini körsitimen» — dédi.□

10 Xadas derexliri arisida turghan zat jawaben: «Bular Perwerdigarning yer yüzini uyan-buyan kézishke ewetkenliri» — dédi.

11 Bu atlar xadas derexliri arisida turghan Perwerdigarning Perishtisige jawab qilip: «Biz yer yüzide uyan-buyan kézip kelduq; mana, pütkül yer yüzi tiptinch, aramliqta turuwatidu» — dédi.

12 Perwerdigarning Perishtisi jawaben: «I samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, qachan'ghiche sen bu yetmish yildin béri achchiqlinip kéliwatqan Yérusalém we Yehudaning

□ **1:8** «chongqur oymanliqtiki xadas derexliri arisida » — «xadas derixi» pakar ösidighan, xush puraqliq, darchindek bir derex. «ala-taghil» — yaki «jede renglik», «qongur renglik».

□ **1:9** «Men bilen sözlshiwatqan perishte» — izahat: «xadas derexliri arisida turghan adem» (8-, 10-ayette) bolsa «Perwerdigarning Perishtisi». «men bilen sözlshiwatqan perishte» bolsa «Perwerdigarning Perishtisi» emes. Tewrattiki bashqa qisimlardan bilimizki, «Perwerdigarning Perishitisi» Xudaning wekili bolupla qalмай, yene Xudaning tebiitide bolghan bir Shexs; ishinimizki, u Mesih-Qutquzghuchi bolup, insanlar dunyasida tughulushtin ilgiri, «adem» qiyapitide dunyada körün'gen. Kéyinki tékistletdin qarighanda, «men bilen sözlshiwatqan perishte» bolsa «addiy bir perishte» idi (u 2-bab, 3-4-ayette bashqa perishte teripidin ishqa buyrulghan). U belkim Zekeriyağa alamet körünüshte yolbashchi hem chüshendürgüchi rolida bolghan.

sheherlirige rehim qilmaysen?» — dédi.□

¹³ Perwerdigar men bilen sözlshiwatqan perishtige yéqimlik sözler, teselli bergüchi sözler bilen jawab berdi.

¹⁴ Shuning bilen men bilen sözlshiwatqan perishte manga mundaq dédi: «Sen mundaq jakarlighin: — Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar: «Yérusalém we Zion'gha bolghan otluq muhebbitimdin yürikim lawildap köyidu! ¹⁵ Shuning bilen Men erkin-azadilikte yashawatqan ellerge qattiq ghezeplinimen; chünki Men *xelqimge* sella ghezeplinip qoyiwidim, ular heddidin éship *xelqimge* zor azar qildi», deydu. □ ¹⁶ Shunga Perwerdigar mundaq deydu: «Men Yérusalémgha rehim-shepçetler bilen qaytip keldim; Méning öyüm uning ichide qurulidu» — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, — «we Yérusalém üstige «ölchem

□ **1:12** «...sen bu yetmish yildin béri achchiqlinip kéliwatqan Yérusalém we Yehudaning sheherliri...» — oqurmenlarning éside bar bolushi kérekki, Israil Xudaning jazasi bilen Babil impériyeside 70 yil sürgün bolghan («Yer.» 25:11-12, «Dan.» 9:2ni körüng). □ **1:15** «Shuning bilen men erkin-azadilikte yashawatqan ellerge qattiq ghezeplinimen» — Tewrat hem Zeburdiki «eller» dégen söz adette Israildin bashqa barliq xelqlerni, yeni «Yehudiy emesler»ni körsitidu. Shunga bezide «yat eller» dep terjime qilimiz. Tewratta «eller», «taipiler», «yat eller» yaki «xelq-milletler» déyilse, herdaim mushu menini bildüridu. **«chünki men xelqimge sella ghezeplinip qoyiwidim, ular heddidin éship xelqimge zor azar qildi»** — Xuda Israildin (butperesliki tüpeylidin) ghezeplinip ulargha «yat eller» arqiliq azar bergüzüp jazalap, Babil impériyesige 70 yil sürgün qildurghan. Biraq «yat eller» bu ishta Xudaning jazasining dairisidin chiqip tolimu rehimsizlik qilghan.

tanisi» yene tartilidu». □ ■

17 — Yene mundaq jakarlighin: «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: Méning sheherlirim yene awatlishidu, Perwerdigar yene Zion'gha teselli béridu we Yérusalémni yene talliwalidu».

Ikkinchi alamet körünüsh — «töt münggüz» we «töt hünerwen»

18 Andin men béshimni kötürdüm, mana töt münggüzni kördüm. 19 Men bilen sözlisiwatqan perishtidin: «Bular néme?» dep soridim. U manga: «Bu Yehuda, Israil we Yérusalémni tarqitiwetken münggüzlerdur» — dédi.

20 We Perwerdigar manga töt hünerwenni körsetti. 21 Men: «Bu hünerwenler néme ish qilghili keldi?» dep soridim. U: «Mana bular bolsa Yehudadikilerni héchkim qeddini rusliyalalmighudek derijide tarqitiwetken münggüzler; biraq bu hünerwenler münggüzlerni dekke-dükkige chüshürgili, yeni ellerning Yehudaning zéminini tarqitiwétish üçün kötürgen münggüzlirini yerge tashliwetkili keldi!» — dédi. □

2

□ **1:16** «**ölchem tanisi tartilidu**» — démek, ölchem tanisida sheherni ölchesh Yérusalém shehiring qaytidin toluq qurulidighanliqidin dérek béridu. ■ **1:16** Ez. 11:23

□ **1:21** «Men: **«bu (hünerwenler) néme ish qilghili keldi?» dep soridim...»** — emdi bu «töt münggüz» we «töt hünerwen» némini körsitidighanliqi üstide «qoshumche söz»imizde azraq pikirlishimiz.

Üchinchi alamet körünüş — ölchesh tanisini tutqan yigit

¹ Andin men béshimni kôtürüp, mana qolida ölchem tanisini tutqan bir ademni kôrdüm ² we uningdin: «Nege barisen?» dep soridim. U manga: «Men Yérusalémni ölchigili, uning kengliki we uzunluqini *ölchep* bilgili barimen» — dédi.

³ Mana, men bilen sözlishiwatqan perishte chiqti; yene bir perishte uning bilen kôrühühshke chiqti ⁴ we uninggha mundaq dédi: — Yügür, bu yash yigitke söz qil, uninggha mundaq dégin: — «Yérusalém özide turuwatqan ademlarning we mallarning köplükidin sépilsiz sheherlerde**k** bolidu. □ ⁵ — we Men Perwerdigar uning etrapigha ot-yalqun sépili, uning ichidiki shan-sheripi bolimen. ⁶ — Hoy! Hoy! Shimaliy zémindin qéchinglar, — deydu Perwerdigar, — chünki Men silerni asmandiki töt tereptin chiqqan shamaldek tarqitiwetken, deydu Perwerdigar».□

⁷ «— Hey! I Babil qizi bilen turghuchi Zion,

□ **2:4** «Yügür, bu yash yigitke söz qil, uninggha mundaq dégin: — «Yérusalém özide **turuwatqan ademlarning we mallarning köplükidin sépilsiz sheherlerde**k** bolidu**» — démek, kelgüsi Yérusalém nahayiti chong bir sheher bolghachqa, uning ahalisi beribir herqandaq sépilning ichige patmaydu; démek, mushu yigitning uning «kenglikini, uzunluqini»ni ölchishi bikar ish bolmamdu?!

□ **2:6** «Men **silerni asmandiki töt tereptin chiqqan shamaldek tarqitiwetken**» — «töt tereptin chiqqan shamal» ibraniiy tilida: «asmandiki töt shamal» déyilidu — sherq, gherb, shimal, jenub tereplerdin chiqidighan shamallar.

qachqin! □ ⁸ Chünki samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — Öz shan-sheripini dep U Méni silerni bulang-talang qilghan ellerge ewetti; chünki kim silerge chéqilsa, shu Özining köz qarichoqigha chéqilghan bolidu. □ ■ ⁹ Chünki mana, Men Öz qolumni ularning üstige silkiymen, ular özlirige qul qilin'ghuchilargha olja bolidu; shuning bilen siler samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning Méni ewetkenlikini bilisiler.

¹⁰ Naxshilarni yangritip shadlan, i Zion qizi; chünki mana, kéliwatimen, arangda makanlishimen, deydu Perwerdigar, ■ ¹¹ — we

□ **2:7** «— **Hey! I Babil qizi bilen turghuchi Zion, qachqin !**» — Babil impériyesi Zekeriyaning bésharitudin 20 yil ilgiri weyran qilin'ghanidi. Shunga biz mushu sözler we keyinki alte ayetni axirqi zamanni körsitidu, dep qaraymiz. Biraq shu chaghdiki Yehuda we Yérusalém bésharetlerdin xéli ümid alalaydu, chünki bésharetler Xudaning ulargha bolghan menggülük meqsetlirining héchqachan özgertilmigenlikini testiqlaydu.

□ **2:8** «**Öz shan-sheripini dep U Méni silerni bulang-talang qilghan ellerge ewetti**» — bashqa terjimiliri: «Shan-sherep ayan qilin'ghandin keyin, U Méni silerni bulang-talang qilghan ellerge ewetti», yaki «Sherep-hörmetke érishtürülginimdin keyin, U... Méni ewetti». Qaysi terjimisi toghra bolushidin qetiinyezer, oqurmenler diqqet qiliduki, Perwerdigar Özi «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar»ni ewetidu (9-ayet, 6-bab, 15-ayet, 10-bab, 12-ayetlerdimu oxshash ishni köreleymiz). Biz emdi Injildin chüshinimizki, Xuda dunyagha ewetken Qutquzghuchi-Mesihning özi Xudaliq tebitididir, u Xudaning ezeldin bolghuchi menggülük «Kalami»dur. Shühbisizki, mushu ayettiki «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar» bolsa, «Xudaning Kalami», Mesihdur (Tewrat, «Yesh.» 48:16nimu körüng). ■ **2:8** Zek. 2:9; 6:15; 10:12; Yesh. 48:16; Yuh. 11:42; 17:21 ■ **2:10** Law. 26:12; Ez. 37:27; 2Kor. 6:16

shu künide köp eller Perwerdigargha baghlinidu, Manga bir xelq bolidu; arangda makanlishimen we siler samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning Méni ewetkenlikini bilisiler; ¹² shuningdek Perwerdigar Yehudani Özining «muqeddes zémini»da nésiwisi bolushqa miras qilidu we yene Yérusalémni talliwalidu.

¹³ Barliq et igiliri Perwerdigar aldida süküt qil-sun! Chünki U Özining muqeddes makanidin qozghaldi!»

3

Tötinchi alamet körünüş — ••• Yeshua bash kahinni kiyndürüş

¹ Andin u manga Perwerdigarning Perishtisi aldida turuwatqan bash kahin Yeshuani, shuningdek Yeshuaning ong teripide uning bilen dühmenlishishke turghan Sheytanni körsetti.□

² Perwerdigar Sheytan'gha: «Perwerdigar séni eyiblisun, i Shaytan! Berheq, Yérusalémni talliwal-ghan Perwerdigar séni eyiblisun! Bu *kishi* ottin

□ **3:1 «Andin u manga ... bash kahin Yeshuani, shuningdek Yeshuaning ong teripide uning bilen dühmenlishishke turghan Sheytanni körsetti»** — oqurmenler belkim biliduki, «Yeshua» (yaki «Yehoshua») Yehudiylar arisida köp körüldighan isim bolup, menisi: «Perwerdigar Qutquzghuchi» dégenliktur. «Eysa» dégen isim «Yeshua»ning erab tilidiki ipadilinishidur. «Sheytan» dégenning menisi: «dühmen, küshende». Bu ayet ibraniy tilida: «Andin u manga Perwerdigarning Perishtisi aldida turuwatqan bash kahin Yeshuani, shuningdek Yeshuaning ong teripide Sheytanning un-inggha «sheytan bolush»qa turghanliqini körsetti» — déyilidu.

tartiwélin'ghan bir chuchula otun emesmu?» — dédi. □ ■

³ Yeshua bolsa paskina kiyimlarni kiygen halda Perishtining aldida turatti.

⁴ U Uning aldida turuwatqanlarga: «Bu paskina kiyimni uningdin salduriwétinglar» — dédi we uninggha: «Qara, Men qebhlikingni sendin élip kettim, sanga héytliq kiyim kiygüzdüm» — dédi. □ ■

⁵ Men: «Ular béshigha pakiz bir sellini orisun!» — dédim. Shuning bilen ular pakiz bir sellini uning béshigha orap, uninggha kiyim kiydürdi; Perwerdigarning Perishtisi bir yanda turatti. □

⁶ We Perwerdigarning Perishtisi Yeshuagha mundaq jékilidi: — ⁷ «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — Eger yollirimda mangsang, tapilighinimni ching tutsang, Méning öyümni bashqurisen, hoylilirimgha qaraydighan bolisen; sanga yénimda turuwatqanlarning arisida turush hoquqini bérimen.

⁸ — I bash kahin Yeshua, sen we séning aldingda olturghan hemrahliring anglanglar (chünki ular

---

□ **3:2** «Berheq, Yérusalémni talliwalghan Perwerdigar séni eyiblisun! Bu kishi ottin tartiwélin'ghan bir chuchula otun emesmu?» — bu söz Yeshuani körsitidu, elwette; we belkim Yeshuaning Babilgha sürgün bolushtiki sinaq-azdurushtiridin qutquzulghanliqini körsitidu. Bu toghruluq «qoshumche söz»imizde körsetkinimizdek, bu ishta Yeshua Israilgha wekil qilinidu. ■ **3:2** Yeh. 9 □ **3:4** «Uning aldida turuwatqanlar» — bizningche Perwerdigarning Perishtisining aldidiki perishtilerni körsitidu. ■ **3:4** Mik. 7:18 □ **3:5** «Men: «Ular béshigha pakiz bir sellini orisun!» — dédim...» — bu söz belkim Zekeriyaning duasi — démek, «Yeshuaning kahinliq kiyimliri toluq bolsun!».

bésharetlik ademler): — Mana, Men «Shax» dep atalghan qulumni meydan'gha chiqirimen. □ ■

⁹ Mana, Men Yeshuaning aldigha qoyghan tashqa qara! — Bu bir tashning üstide yette köz bar; mana, Men uning neqishlirini Özüm oyimen, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, — we Men bu zéminning qebihlikini bir kün ichidila élip tashlaymen. □ ■

¹⁰ Shu küni, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, — herbinglar öz yéqininglarni üzüm téli we enjür derixi astigha olturushqa teklip qilisiler».

□ **3:8** «Mana, Men «Shax» dep atalghan qulum...» — «mana» dégen söz mushu yerde ibraniiy tilida «chünki, mana» déyilidu. «chünki» dégen söz ishli tilgende, eslide uning keynide bir seweb bar bolushi kérek. Bu seweb yuqiriqi 1-7-ayette tépilishi mumkin, biraq bizge hazirche namelum. «Méning «Shax» dégen qulum» — 6-bab, 12-13-ayettimu tilgha élinidu. ««Shax» dégen qulum» Mesihni körsitidu. «Shax», «Yeshua», «uning aldigha olturghan ademler» we töwendiki ayettiki «yette közlük tash» üstide «qoshumche söz»imizde toxtilimiz. ■ **3:8** Yesh. 4:2; 11:1; Yer. 23:5; 33:15; Zek. 6:12 □ **3:9** «Bu bir tashning üstide yette köz bar; mana, Men uning neqishlirini Özüm oyimen» — «köz» ibraniiy tilida «bulaq» dégen meninimu körsitidu. Bezi alimlar shu menide chüshinip mundaq terjime qilidu: «Bu bir tashning üstide yette bulaq bar; Men bularning aghzilirini achimen...». 3-bab, -10-ayette yette köz tilgha élin'ghachqa, biz esli «köz» dégen menide bolushi kérek, dep qaraymiz. Mumkinchilikimu barki, «köz» dégen söz mushu yerde ikki menini öz ichige alidu. ■ **3:9** Zek. 4:10; Weh. 5:6; Zeb. 118:22; Yesh. 8:14; 28:16; Mat. 21:42; 1Pét. 2:4; Yesh. 49:16; Yuh. 20:20, 25-27; Zek. 13:1

4

Beshinchi alamet körünüş — altun chiraghdan

¹ Andin men bilen sözlshiwatqan perishte qaytip kélip méni oyghitiwetti. Men xuddi uyqusidin oyghitiwétilgen ademdek bolup qaldim; ² U mendin: «Némini kördüng?» dep soridi. Men: «Mana, men pütünley altundin yasalghan bir chiraghdanni kördüm; uning üsti teripide bir qacha, yette chirighi we yette chiraghqa tutishidighan yette neyche bar iken; □ ³ uning yénida ikki zeytun derixi bar, birsi ong terepte, birsi sol terepte», dédim. ⁴ Andin jawaben men bilen sözlshiwatqan perishtidin: «I teqsir, bular néme?» — dep soridim.

⁵ Men bilen sözlshiwatqan perishte manga jawaben: «Bularning néme ikenlikini bilmemsen?» — dédi. Men: «Yaq, teqsir» — dédim. ■

⁶ Andin u manga jawaben mundaq dédi: «Mana samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning Zerubbabelge qilghan sözi: «Ish küch-qudret bilen emes, iqtidar bilen emes, belki Méning Rohim arqiliq pütidu! — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar. ⁷ — I büyük tagh, sen zadi kim? Zerubbabel aldida sen tüzlemlig bolisen; u *ibadetxanining* eng üstige jip-sima tashni qoyidu, shuning bilen uninggha: «Iltipatliq bolsun! Iltipat uninggha!» dégen tovlashlar

---

□ **4:2** «yette chirighi we yette chiraghqa tutishidighan yette neyche bar iken» — yaki «yette chiraghnıng herbirining yette piliki bar iken». ■ **4:5** Zek. 4:14; Ezra 5:1; 6:14; Weh. 11:3-4

yangrap anglinidu». □ ■

⁸ Andin Perwerdigarning sözi manga kélip mundaq déyildi: — ⁹ «Zerubbabelning qoli mushu öyning ulini saldi we uning qolliri uni püttüridu; shuning bilen siler samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning Méni ewetkenlikini bilisiler. ■ ¹⁰ Kim emdi mushu «kichik ishlar bolghan kün»ni közge ilmisun? Chünki bular shadlinidu, — berheq, bu «yette» shadlinidu, — Zerubbabelning qoli tutqan tik ölchem téshini körgende shadlinidu; bu «yette» bolsa Perwerdigarning pütkül yer yüzige sepsélip qarawatqan közliridur». □ ■

¹¹ Men jawaben perishtidin: «Chiraghdanning ong we sol teripide turghan ikki zeytun derixi néme?» dep soridim; ¹² we ikkinchi qétim soalni qoyup uningdin: «Ularning yénidiki ikki altun neyche arqiliq

□ **4:7** «u **ibadetxanining eng üstige jipsima tashni qoyidu**» — «jipsima tash» séliniwatqan öyning (mushu ayyette ibadetxanining) eng axirqi qoyulghan téshitur. «shuning **bilen uninggha: «Iltipatliq bolsun! Iltipat uninggha!» dégen tovlashlar yangrap anglinidu**» — «Iltipatliq bolsun! Iltipat uninggha!» dégen sözler belkim ibadetxanigha, yaki «eng üstidiki jipsima tash», yaki pütün quruluş ishigha éytilidu. ■ **4:7** Yesh. 40:4 ■ **4:9** Yuh. 2:19-21 □ **4:10** «berheq, bu «yette» shadlinidu...» — bezi alimlar bu «yette»ni chiraghdanning yette shéxini körsitidu, dep qaraydu. Biraq chiraghdan Xudadin may qobul qiliwatidu, shunga bizningche «bu «yette» yuqiriqi tashning «yette köz»ini körsitidu. Ibadetxanining quruluşu ademlerning köz-qarashlirida «kichik ishlar» bolghini bilen, Perwerdigarning hemme ishni teng köridighan közliride u intayin ehmiyetlik, shadlinarliq bir ishtur. Hetta quruluş jeryanida, Zerubbabelning «tik ölchesh téshi»ni tutqanliqini körgende, «Perwerdigarning közliri» shadlinidu. «Qoshumche söz»imiznimu körüng. ■ **4:10** 2Tar. 16:9; Weh. 5:6

özlikidin «altun» quyuvatqan shu ikki zeytun shéxi néme?» dep soridim. □

¹³ U mendin: «Bularning néme ikenlikini bilmemsen?» dep soridi. Men: «Yaq, teqsir» — dédim.

¹⁴ U manga: «Bular pütkül yer-zéminning Igisi aldida turuwatqan «zeytun méyida mesih qilin'ghan» ikki oghul balidur» — dédi. □ ■

5

Altinchi alamet körünüsh — «uchar oram yazma»

□ **4:12** «..özlikidin «altun» quyuvatqan shu ikki zeytun shéxi...» — mushu «altun» belkim «altun renglik» zeytun méyi — her tereplik rohiy righbet-tesellini körsetse kérek. □ **4:14** ««zeytun méyida mesih qilin'ghan» ikki oghul balidur» — ibraniy tilida: «zeytun mayliq ikki oghul bala» déyilidu. Bu ayettik «ikki zeytun derixi» toghrisida ikki közqarash bar. (1) Ikki zeytun derixi Zerubbabel we Yeshua, yeni Dawutning ewladi bolghan padishahning ornida turghuchi Zerubbabel we bash kahin Yeshua. Oqurmenlarning éside bolushi kérekki, Israilning padishahliri we kahinliri alahide bir puraqliq zeytun méyi bilen «mesih qilin'ghan», bu may Xudaning Rohining meditini bildüretti. Shuningdek padishah we kahin (bashqa tereplerdin) Xudagha wekaletchi bolatti. Bu birinchi közqarash boyiche bu ikki ademning Xudaning Rohi arqiliq yétekchilik qilishi we ilham bérishi bilen, xelq Xudaning nurini dunyagha chachidighan «chiraghdan» bolidu. (2) Bu «mesih qilin'ghan ikki oghul bala» del Zekeriya we Hagay peyghemberlarning özi; ularning righbetlendürüshliri bilen pütün xelq, jümlidin Zerubbabel we Yeshua muqeddes ibadetxanini qurushqa ilhamlandurulmaqta; shuning bilen yene «Xudaning nurini dunyagha chachidighan «chiraghdan» bolidu». Bizningche bu közqarash orunluq. ■ **4:14** Zek. 4:3; Ezra 5:1; 6:14; Weh. 11:3-4

¹ Andin men yene béshimni kötürüp, mana bir uchar oram yazmini kördüm. ² U mendin: «Némini kördüng?» dep soridi. Men: «Bir uchar oram yazmini kördüm; uzunluqi yigirme gez, kengliki on gez iken» — dédim.□

³ U manga: «Bu bolsa pütün zémin üstige chiqirilghan lenettur; chünki herbir oghriliq qilghuchi bu teripige yézilghini boyiche üzüp tashlinidu; we qesem ichküchilerning herbiri u teripige yézilghini boyiche üzüp tashlinidu».

⁴ — «Men bu yazmini chiqirimen» — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, «we u oghrining öyige hemde namim bilen yalghandin qesem ichküchining öyige kiridu we shu öyde qonup uni yaghach-tashliri bilen qoshupla yewétidu».□

Yettinchi alamet körünüş — séwette olturghan ayal — «Rezillik»

⁵ Andin men bilen sözlishiwatqan perishte chiqip manga: «Emdi béshingni kötürgin, némining chiqiwatqinini körüp baq» — dédi.

□ **5:2** «uzunluqi **yigirme gez, kengliki on gez iken**» — ibraniylar ishletken «gez» belkim yérim métr idi. Oram yazmining uzunluqi, kengliki Musa peyghemberge körsitilgen «muqeddes chédir»ning uzunluqi we kengliki bilen munasiwetlik («Mis.» 29-babni körüng).

□ **5:4** «Men **bu yazmini chiqirimen... we u oghrining öyige hemde namim bilen yalghandin qesem ichküchining öyige kiridu we shu öyde qonup uni yaghach-tashliri bilen qoshupla yewétidu**» — «uchar oram yazma» toghrisida «qoshumche söz»imizde toxtilimiz.

⁶ Men: «U néme?» — dep soridim. U manga: «Bu chiqiwatqan «efah» séwitidur», we: «Bu bolsa *shu rezillerning* pütün zémindiki qiyapitidur» — dédi. □

⁷ Efah séwitining aghzidin dumilaq bir qoghushun kötürüldi, mana, efah séwiti ichide bir ayal olturatti.

⁸ U: «Bu bolsa, rezillik»tur» — dep, uni efah séwiti ichige qayturup tashlap, efahning aghzigha éghir qoghushunni tashlap qoydi.

⁹ Béshimni kötürüp, mana ikki ayalning chiqqanliqini kördüm; shamal ularning qanatlarini yelpütüp turatti (ularning leylekningkidek qanatleri bar idi); ular efahni asman bilen zémanning otturisigha kötürdi. ¹⁰ Men bilen sözlishiwatqan perishtidin: «Ular efahni nege kötürüp mangidu?» — dep soridim.

¹¹ U manga: Ular efah üçün «Shinar zémini»da bir öy sélishqa ketti; öy berpa qilin'ghandin kéyin, efah séwiti shu yerde öz turalghusigha qoyulidu, — dep jawab berdi. □

□ **5:6** «Bu **chiqiwatqan** «efah» séwitidur» — «efah» bolsa hejim ölçimi, texminen 40 litr kélidu. Mushu yerde hem ölchem hem ölcheydighan séwetning özini körsitidu. «**Bu bolsa shu rezillerning pütün zémindiki qiyapitidur**» — «reziller» ibraniiy tilida «ular». Yuqirida éytilghan oghri we yalghanchini körsitishi mumkin. Ibraniy tilida «qiyapet» «köz» dégen söz bilen ipadilidu. Menisi belkim: Xuda Öz xelqige közi bilen yétekchilik qilghinidek («Zeb.» 32:8) Sheytanmu özi tewe bolghanlarni «efah» (soda-sétiqning simwoli) arqiliq bashquridu. «Qoshumche söz»imizni körüng. □ **5:11** «**Shinar zémini**» — «Shinar» Babiliyening bashqa bir ismi. «**efah séwiti shu yerde öz turalghusigha qoyulidu**» — «efahda olturghan ayal» («rezillik») toghrisida «qoshumche söz»imizde toxtilimiz.

6

Sekkizinchi alamet körünüş — atliq jeng harwiliri

¹ Andin mana, men yene béshimni kötürüp, ikki tagh otturididin töt jeng harwisining chiqqanliqini kördüm. Taghlar bolsa mis taghlar idi. ² Birinchi jeng harwisidiki qizil atlar idi; ³ ikkinchi jeng harwisidiki qara atlar idi; ³ üçinchi jeng harwisidiki aq atlar, tötinchi jeng harwisidiki küchlük chipar atlar idi. ⁴ Men jawaben men bilen sözlishiwatqan perishtidin: «Teqsir, bular néme?» — dep soridim.

⁵ Perishte manga jawaben: «Bular pütkül yer-zéminning Igisining huzuridin chiqqan asmanlarning töt rohi. ⁶ Qara atlar qétilghan harwa shimaliy zéminlar terepke kiridu; aqlar ularning keynidin mangidu; chiparlar bolsa jenubiy zéminlar terepke mangidu. ⁷ Andin mushu küchlük atlar chiqip yer yüzide uyaq-buyaq kézishke aldiraydu» — dédi.

U ulargha: «Méninglar, yer yüzide uyaq-buyaq méninglar» — dédi; ular yer yüzide uyaq-buyaq mangdi. ⁸ We U manga ünlük awazda: «Qara, shimaliy yer-zéminlar terepke mangghanlar Méning Rohimdiki achchiqni shimaliy zémin terepte bésiqturdi» — dédi. □

Bash kahin Yeshuagha taj kiydürüş

□ **6:8** «shimaliy yer-zéminlar terepke mangghanlar Méning Rohimdiki achchiqni shimaliy zémin terepte bésiqturdi» — sekkizinchi körünüş üstide «qoshumchi söz»mizde toxtilimiz.

9 Perwerdigarning sözi manga kélip mundaq déyildi: —

10 Sürgün bolup kelgenlerdin, yeni Helday, Tobiya we Yedayadin sowghatlarni qobul qilghin; shu küni ular Babildin kélip chüshken öyge, yeni Zefaniyaning oghli Yosiyaning öyige kirgin; ¹¹ shundaq, kümüşh we altunni qobul qilghin, bulardin chembersiman bir tajni toqup we tajni Yehozadakning oghli bash kahin Yeshuaning béshigha kiygüzgin; ¹² we Yeshuagha: «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: Qaranglar, «Shax» dep atalghan insan! U öz tüwidin ornida shaxlinip, Perwerdigarning ibadetxanisini quridu» — dégin.■

13 «Berheq, Perwerdigarning ibadetxanisini qurghuchi del shu bolidu; u shu shahane shan-sherepni zimmisige élip, öz textige olturup höküm süridu; u textke olturidighan kahin bolidu; xatirjemlik-aramliqni élip kélidighan hemkarliq

---

■ 6:12 Zek. 3:8; Yesh. 4:2; 11:1; Yer. 23:5; 33:15

ular ikkisi arisida bolidu. □ ■

¹⁴ Mushu chembersiman taj Perwerdigarning ibadetxanisida Xelem, Tobiya, Yedayalarga we Zefaniyaning oghlining méhribanliqigha bir esletme üçün qoyulidu. □ ¹⁵ We yiraqta turuwatqanlar kélip Perwerdigarning ibadetxanisini qurush xizmitide bolidu; shuning bilen siler samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning Méni ewetkenlikini

□ **6:13** «u shu shahane shan-sherepni zimmisige élip, ... u textke olturidighan kahin bolidu» — Israilda «Lawiy» qebilisidin bolghan «kahin»lar padishah bolushqa qet'iy bolmaytti. Mushu yerde Yeshua (Eysa) shübhisizki, kelgüsi zamanda kélidighan Qutquzghuchi-Mesihni körsitidu. «Mesih» hem kahin hem padishah bolup, Yeshua we Zerubbabel quruwatqan ibadetxanidin téximu ulugh ibadetxanini, yeni Muqeddes Rohtin tughulghan kishilerdin terkiib tapqan ibadetxanini quridu. «Qoshumche söz»imiz we «Hagay peyghember» qismidiki «qoshumche söz»imizni körüng. «**xatirjemlik-aramliqni élip kélidighan hemkarliq...** » — yaki «xatirjemlik-aramliqni élip kélidighan pilan ...». «**xatirjemlik-aramliqni élip kélidighan hemkarliq ular ikkisi arisida bolidu**» — bezi alimlar «ikkisi» dégen söz «ikki hoquq» dégen menide, u belkim QutKuzghuchi-Mesihning «kahin» hem «textte olturghuchi padishah» dégen ikki salahiyitini körsitidu, dep qaraydu. Bizningche «ular ikkisi» bolsa Perwerdigar hem uning Mesihidir. Dunyaning gunahlrini yuyidighan qurbanliq bolsa Xudaning pilani bolup, Öz Mesih shu pilanini emelge ashurup qurbanliq bolghan; shunga «xatirjemlik-aramliqni élip kélidighan hemkarliq» «Ular ikkisi» arisidur. ■ **6:13** Zeb. 110:1, 4; 85:10; Yesh. 9:6; 22:24; Yuh. 2:19-22 □ **6:14** «**Xelem, Tobiya, Yedayalar...**» — «Xelem» 10-ayette «Xelday» dep atilidu. «**Zefaniyaning oghlining méhribanliqigha bir esletme üçün qoyulidu**» — bashqa birxil terjimisi: «Zefaniyaning oghli «Xen»ge bir esletme üçün qoyulidu». Biraq «xen»ning menisi «iltipat, méhribanliq» bolup, muqeddes kitabtiki bashqa yerlerde isim ornida ishletkenliki körülmeydu.

bilisiler; eger Perwerdigarning awazini köngül qoyup anglisanglar bu ish emelge ashurulidu».■

7

Roza tutush toghruluq qoyulghan soal we red-diyelik jawab

¹ Darius padishahning tötinchi yili toqquzinchi ay, yeni «Xislew»ning tötinchi küni, Perwerdigarning sözi Zekeriyağa keldi. ² Shu chaghda Beyt-El shehiridikiler Shérezer we Regem-Melekleri Perwerdigardin iltipat sorashqa ewetkenidi. ³ Beyt-Eldikiler: «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning öyidiki kahinlardin, shuningdek peyghemberlerdin: «Herbirimiz köp yillardin béri qilghinimizdek, beshinchi ayda herbirimiz yenila özimizni bashqilardin ayrip, yigha-zargha olturushimiz kérekmu?» — dep soranglar» dep tapilghanidi.□

⁴ Perwerdigarning sözi manga kélip mundaq déyildi: —

⁵ «Zémindiki barliq turuwatqan xelqge hem kahinlarga söz qilip mundaq sorighin: —

■ **6:15** Zek. 2:8, 9, 10, 12; Yesh. 48:16; Yuh. 11:42; 17:21 □ **7:3**

«**beshinchi ayda herbirimiz yenila özimizni bashqilardin ayrip, yigha-zargha olturushimiz kérekmu?**» — «beshinchi ay»diki roza tutush bolsa eslidiki ibadetxanining weyran qilin'ghanliqigha hesret bildürüş üçün idi. Babil impériesining qoshunliri ibadetxanini beshinchi ayning 9-künide weyran qilghanidi, andin xelqni 70 yil sürgün qilip bashqurghan. Mushu kishiler: «Ibadetxana hazir qaytidin quruluwatqan bolghachqa, bu rozini tutuwérimiz kérekmu?» — dep oyliniwatqanidi.

«Siler mushu yetmish yildin béri beshinchi ay we yettinchi aylarda roza tutup yigha-zar qilghininglarda, siler manga, heqiqeten manga roza tuttunglarmu? □ ⁶ Yéginglar, ichkinglar, bu peqet özünglar üçünla yep-ichkinglardin ibaret boldi emesmu? □ ⁷ Bular Yérusalém we uning etrapidiki sheherliri ahalilik bolghan, taza awatlashqan chaghlarda, jenubiy Yehuda we töwen tüzlemlilik ahalilik bolghan chaghlarda, Perwerdigar burunqi peyghemberler arqiliq jakarlighan sözler emesmu?

⁸ Perwerdigarning sözi Zekeriyağa kélip mundaq déyildi: —

⁹ «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — «Heqiqiy adaletni yürüzünglar, bir-biringlarga méhir-muhebbet we rehim-shep-qet körsitinglar, ¹⁰ tul xotun we yétim-yésirlarni, yat ademler we namratlarni bozek qil-manglar; héchkim öz qérindishigha könglide ya-

□ **7:5** «Siler mushu yetmish yildin béri beshinchi ay we yettinchi aylarda roza tutup yigha-zar qilghininglarda...» —

«yettinchi ay»diki roza, waliy Gedeliyaning qaza qilin'ghanliqini eslesh meqsitide tutulghan roza bolup, uning wapatigha hesret bildürüş üçün idi (Tewrat, «Yeremiya», 40-41-bablar). Bu Babil impériyesi Pelestinni ishghal qilghan mezgildiki eng axirqi pajielik weqe idi. □ **7:6** «Yéginglar, ichkinglar, bu peqet özünglar üçünla yep-ichkinglardin ibaret boldi emesmu?»

— démek, silerning roza tutushunglar yep-ichishinglarga oxshash, peqet özliringla üçündür. Roza tutushning meqsiti Xudani izdesh emes, belki «öz-özige ichini aghritish»tin ibaret bolushi mumkin. Yene bir imkaniyiti, bu ayettiki «yémek» we «ichmek» belkim héyt-bayramlarni körsitidu. Xuda ulardin: «mushu héyt-bayramlarni özünglar üçün tebriklidinglarmu, yaki men üçün tebriklidinglarmu?» — dep sorawatidu.

manliq oylimisun. ■ 11 Biraq *ata-bowiliringlar* anglashni ret qilgan, ular jahilliq bilan boynini tolghap, anglimasqa qulaqlirini éghir qilgan; □ 12 ular Tewrat qanunini we samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning Öz Rohi bilen burunqi peyghemberler arqiliq ewetken sözlirini anglimasliq üçün könglini almastek qattiq qilghanidi; shunga samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigardin intayin qattiq ghezep chüshken; 13 shundaq boldiki, Men ularni chaqirghanda ular anglashni ret qilghandek, ular chaqirghanda Menmu anglashni ret qildim» — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, ■ 14 — «we Men ularni ular tonumaydighan barliq eller arisigha qara quyun bilen tarqitiwettim; ularning kétishi bilen zémin weyran bolghan, andin uningdin ötkenlermu, qaytqanlarmu bolghan emes; chünki ularning sewebidin illiq zémin weyrane qilin'ghan».□

8

Roza tutush toghruluq qoyulghan soal we ümid bergüchi jawab

¹ We samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning sözi manga kélip mundaq déyildi: —

■ 7:10 Mis. 22:22 □ 7:11 «ular **jahilliq bilen boynini tolghap**» — ibraniy tilida «ular mürisini jahil qilip...». ■ 7:13 Pend. 1:28; Yesh. 1:15; Yer. 11:11; 14:12 □ 7:14 «ularni... **qara quyun bilen tarqitiwettim**» — yaki «ularni ... qara quyun bilen tarqitiwétimen».

² «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: «Méning Zion'gha baghligan otluq muhebbitim qaynap tashti; Méning uninggha baghligan otluq muhebbitim tüpeylidin *uning düshmenlirige* ghezipim qaynap tashti.■

³ Perwerdigar mundaq deydu: «Men Zion'gha qaytip keldim, Yérusalémning otturida makanlishimen; Yérusalém «Heqiqet shehiri» dep atilidu, samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning téghi «Muqeddes Tagh» dep atilidu. ⁴ Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: «Qéri boway-momaylar yene Yérusalémning kochilirida olturidighan bolidu; künliri uzun bolup, herbiri hasisini qolida tutup olturidu; ⁵ sheherning kochiliri oynawatqan oghul-qiz balilar bilen liq tolidu. ⁶ Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — «Bu ish shu künlerde bu xelqning qaldisining közige ajayib karamet körünidighini bilen, u Méning közüme karamet körünemdu?» — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar.□

⁷ Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — «Mana, Men Öz xelqimni sherqiy zéminlardin, gherbiy zéminlardin qutquzimen; ⁸ Men ularni élip kélimen, ular Yérusalémda makanlishidu; ular Méning xelqim, Men heqiqet we heqqaniyliqta ularning Xudasi

---

■ 8:2 Zek. 1:14 □ 8:6 «Bu ish shu künlerde bu xelqning qaldisining közige ajayib karamet körünidighini bilen, u Méning közüme karamet körünemdu?» — démek, ademler üçün ajayib karamet bolghan ishlar Xuda üçün adettiki ishlar.

bolimen».

⁹ Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — «Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning öyining uli sélin'ghan künide hazir bolghan peyghemberlarning aghzidin mushu künlerde bayan qiliniwatqan munu sözlerni ishitiwatisiler, muqeddes ibadetxanining quruluşigha qolunglar küchlük qilinsun! □ ¹⁰ Chünki shu künlerdin ilgiri insan üçün ish heqqi yoq, at-ulagh üçünmu ish heqqi yoq idi; jebir-zulum tüpeylidin chiqquchi yaki kirgüchi üçün aman-ésenlik yoq idi; chünki Men herbir ademni öz yéqinigha dühmenleshtürdüm; ¹¹ biraq Men bu xelqning qaldisigha burunqi künlerdikidek bolmaymen, deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar; ¹² chünki uruq hosulluq bolidu, üzüm téli méwileydu, tupraq ündürmilirini béridu, asmanlar shebnemlirini béridu; shuning bilen men bu xelqning qaldisigha mushularning hemmisini ige qildurimen. □ ¹³ Shundaq emelge ashuruliduki, siler eller arisida lenet bolup qalghininglarning eksiche, i Yehuda jemeti we Israil jemeti, Men silerni qutquzimen, siler *ulargha* bext-beriket bolisiler; qorqmanglar,

---

□ **8:9** «Perwerdigarning öyining uli sélin'ghan künide sözligen peyghemberler» — Hagay we Zekeriya. Bu ayette közde tutulghan «Perwerdigarning öyining ulining sélinishi» ikki yil burun («Ezra» 5:1-2) bolghan bolsa kérek. □ **8:12** «uruq hosulluq bolidu» — yaki «uruqqa xatirjemlik-amanliq bolidu».

qolliringlar kuchlük qilinsun!□

¹⁴ Chünki samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — Silerning atabowiliringlar Méning ghezipimni qozghighanda Méning silerge yamanliq yetküzüş oyida bolghinim we shu *jaza* yolidin yanmighinimdek — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar — ¹⁵ Men hazir, mushu künlerde yene Yérusalém we Yehuda jemetige yaxshiliq yetküzüş oyida boldum; qorqmanglar. ¹⁶ Mushu ishlargha emel qilinglar: — Herbiringlar öz yéqinlarga heqiqetni sözlenglar; derwaziliringlarda heqiqetke, aman-tinchliqqa uyghun hökümlerni yürgüzünglar; □ ■ ¹⁷ héchkim könglide öz yéqinigha yamanliq oylimisun; héchqandaq yalghan qesemge shérik bolmanglar; chünki Men del bularning hemmisige nepretlinimen, deydu Perwerdigar.■

¹⁸ We samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning sözi manga kélip mundaq déyildi:
—

□ **8:13** «siler **eller arisida lenet bolup qalghininglar**» — bu sözning belkim üç teripi bar. (1) sürgün bolghan Yehudiylar özliri lenetke qaldurulghan; (2) ular bashqilargha lenet bolup ulargha bala-qaza keltürgen; (3) ularning nami (Israil, Yehudiy) lenetni bildürgen. Xuda mushu üç ewalning herbirini del ularning eksige aylanduridu. «siler **ulargha (ellerge) bext-beriket bolisiler**» — Xuda eslide Ibrahim peyghemberge: «Sen we ewlading herbir el-milletke bext-beriket bolisen» dep wede qilghan. Israil itaetsizliktin mushu beriketni lenetke aylandurghan. □ **8:16** «derwaziliringlarda **heqiqetke, aman-tinchliqqa uyghun hökümlerni yürgüzünglar**» — aqsaqallar sheher derwazilirida olturup, sot we höküm qilatti. ■ **8:16** Ef. 4:25 ■ **8:17** Zek. 5:3, 4; 7:10.

19 Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — «Tötinchi aydiki roza, beshinchi aydiki roza, yettinchi aydiki roza we oninchi aydiki roza Yehuda jemetige xushalliq we shad-xuramliq, bextlik ibadet sorunliri bolidu; shunga heqiqet we xatirjemlik-tinchliqni söyünglar.□

20 Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — «Nurghun qowmlar we köp sheherlarning ahalisi yene mushu yerge kélidu; ■ 21 bir sheherde turuwatqanlar bashqa bir sheherge bérip ulargha: «Perwerdigardin iltipat tileshke, samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarni izdeshke téz barayli; menmu bari-men!» — deydighan bolidu. 22 Köp qowmlar we küchlük eller Perwerdigardin iltipat tileshke, samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarni izdeshke Yérusalémgha kélidu.

23 Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar mundaq deydu: — «Shu künlerde herxil tilda sözleydighan ellerdin on neper adem chiqip Yehudiy bir ademning tonining étikini tutuwélip uninggha: «Biz sen bilen barayli; chünki Xudani sen bilen billidur, dep angliduq» — deydu.□

□ 8:19 «Tötinchi aydiki roza, beshinchi aydiki roza, yettinchi aydiki roza we oninchi aydiki roza Yehuda jemetige xushalliq we shad-xuramliq, bextlik ibadet sorunliri bolidu» — bu «rozilar» toghruluq «qoshumche söz»ni körüng. ■ 8:20 Yesh. 2:2; Yer. 16:19; Mik. 4:1; Zek. 8:2. □ 8:23 «Shu künlerde ... ellerdin on neper adem chiqip Yehudiy bir ademning tonining étikini tutuwélip uninggha: «Biz sen bilen barayli; chünki Xudani sen bilen billidur, dep angliduq» — deydu» — bu ish Xudani izden'gen «yat eller»ning heriketlirige bir misal bolidu.

9

«Büyük Iskender»ning tajawuzi toghruluq
bésharetler

¹ Perwerdigarning sözidin yüklen'gen bésharet — Xadrak zémini we Demeshq üstige qonidu (chünki Perwerdigarning neziri ademler we Israilning barliq qebililiri üstididur); ² U bulargha chégridash bolghan Xamatqa, Tur we Zidon üstigimu qonidu. Tur tolimu «dana» bolghachqa, ³ özi üçün qorghhan qurghan, kümüşhni topidek, sap altunni kochilardiki patqaqtek dówilep qoyghan. ⁴ Mana, Reb uni mal-dunyasidin ayriwétidu, uning küchini déngizda yoq qilidu; u ot teripidin yep kétididu. □

⁵ Ashkélon buni körüp qorqidu; Gazamu körüp azablinip tolghinip kétidu; Ekronmu shundaq, chünki uning arzu-ümidi tozup kétidu; padishah Gazadin yoqap kétidu, Ashkélon ademzatsiz

---

□ **9:1** «Xadrak zémini» — kona tarixnamiler boyiche, «Xadrak» dégen rayon Demeshq shehirige yéqin bolghan, biraq del qaysi jay ikenlikini hazir bilmeymiz. «chünki **Perwerdigarning neziri ademler we Israilning barliq qebililiri üstididur**» — bashqa birxil terjimisi: «chünki insanlarning we Israilning barliq qebililirining közi Perwerdigargha qaraydu». □ **9:2** «U, **yeni Perwerdigarning béshariti** bulargha chégridash bolghan Xamatqa, Tur we Zidon üstigimu qonidu» — «büyük Iskender» miladiyedin ilgiriki 332-yili jenub terepke yürüş qilip mushu yerlerni bir-birlep igiliwalghan. □ **9:4** «**Mana, Reb uni mal-dunyasidin ayriwétidu, uning küchini déngizda yoq qilidu; u ot teripidin yep kétididu**» — bu ayetni «büyük Iskender» emelge ashurghan. Miladiyedin ilgiri 332-yili u Turni bulang-talang qilip pütünley weyran qiliwetken «qoshumche söz»imizni körüng). «uning küchini déngizda yoq qilidu» dégenlikning bashqa birxil terjimisi: «U (yeni Reb) ularning déngizdiki küchini yoq qilidu»

qalidu. ⁶ Shuning bilan Ashdodda haramdin bolghan birsi turidu; Men Filistiylarning meghrurluqi we pexrini yoqitimen. □ ⁷ Men aghzidin qanlarni, uning haram yégen yirginchlik nersilerni chishliri arisidin élip kétimen; andin qélip qalghanlar bolsa, ular Xudayimizgha tewe bolup, Yehudada yolbashchi bolidu; Ekronning orni Yebus qebilisidikilerge oxshash bolidu. □ ⁸ Men qoshun tüpeylidin, yeni ötüp ketküchi we qaytip kelgüchi tüpeylidin Öz öyüm etrapida chédirimni tiktürimen; ezgüchi qaytidin uningdin

---

□ **9:6** «Shuning bilan Ashdodda haramdin bolghan birsi turidu; Men Filistiylarning meghrurluqi we pexrini yoqitimen» — Iskender Turni igiliwalghandin kéyin Filistiyege qarap yürüş qilidu. 5- we 6-ayette tilgha élin'ghan (Ashkelon, Gaza, Ekron, Ashdod) sheherler Filistiyediki besh chong sheherning töti. Bu jenglarning tepsilatleri üçün «qoshumche söz»imizni körüng.

□ **9:7** «Men aghzidin qanlarni, uning haram yégen yirginchlik nersilerni chishliri arisidin élip kétimen; andin qélip qalghanlar bolsa, ular Xudayimizgha tewe bolup,...» — «Xudayimizgha» dégen sözge qarighanda mushu ayetlerdiki sözlügüchi Mesihning özi bolushi kérek. «...Ekronning orni Yebus qebilisidikilerge oxshash bolidu» — toluq ayetning menisi: (1) Filistiylar emdi butlargha atalghan qurbanliqlarning qéninimu, göshinimu yémeydighan bolidu. (2) Filistiylar Xudagha tewe bolup Yehuda arisida (Yebus qebilisidikilerdek) hörmetlik mertiwige ige bolidu (hazirqi «Pelestinlikler» Filistiylarning ewladliri bolushi mumkin). «Qoshumche söz»imiznimu körüng.

ötmeydu; chunki Öz közüm bilen közitimen.□

Zionning padishahi Mesih kélidu!

⁹ Zor shadlan, i Zion qizi!

Tentenelik nida qil, i Yérusalém qizi!

Qaranglar, padishahing yéninggaha kélidu;

U heqqaniy we nijatliq bolidu;

Kemter-mömin bolup,

Mada éshekke, yeni éshek texiyige minip kélidu;□ ■

¹⁰ Shuning bilen Men jeng harwilirini Efraimdin,

Atlarni Yérusalémdin mehrum qiliwétimen;

Jeng oqyasimu élip tashlinidu.

U bolsa ellerge xatirjemlik-tinchliqni jakarlap yetküzidu;

Uning hökümraniqi déngizdin déngizghiche,

□ **9:8** «Men **qoshun tüpeylidin, yeni ötüp ketküchi we qaytip kelgüchi tüpeylidin Öz öyüm etrapida chédirimni tiktürimen; ezgüchi qaytidin uningdin ötmeydu; chunki Öz közüm bilen közitimen**» — «büyük Iskender» zalim bolghini bilen, Misirgha hujum qilishqa mangghanda («ötüp ketkende») yaki Misirni ishghal qilip «qaytip kelgende» (gerche Yérusalémdiki muqeddes ibadetxanida nurgunlughan bayliqlar bolsimu), Yérusalémgha héch hujum qilmighan. Bu tarixning eng chong sirliridin biridir. «Qoshumche söz»imiznimu körüng. □ **9:9** «**U heqqaniy we nijatliq bolidu**» — bashqa terjimiliri: «U nijatni élip kélidu», «U qutquzulghan bolidu» yaki «U ghelibilik bolidu». «Qaranglar, **padishahing yéninggaha kélidu... mada éshekke, yeni éshek texiyige minip kélidu**» — bu toluq bésharet Eysa Mesihni éniq körsitidu. Injil, «Matta» 21-bab, «Markus» 11-bab, «Luqa» 19-bab, «Yuhanna» 12-bablarni körüng.

■ **9:9** Zek. 2:10; Mat. 21:4-5; Yuh.12:12-16

Efrat deryasidin yer yüzining chetlirigiche bolidu.□

¹¹ Emdi séni bolsa, sanga chüshürülgen ehde qéni tüpeylidin, Men arangdiki mehbuslarni susiz orektin azadliqqa chiqirimen.□ ■

¹² Mustehkem jaygha qaytip kélinglar, i arzu-ümidning mehbusliri! Bügün Men jakarlap éytimeyki, tartqan jazaliringning eksini ikki hessilep sanga qayturimen. □ ¹³ Chünki Özüm üçhün Yehudani oqyadek égildürdüm, Efraimni oq qilip oqyagha saldim; Men oghul baliliringni ornidin turghuzimen, i Zion — ular séning oghul

□ **9:10** «Shuning bilen Men jeng harwilirini Efraimdin, ...mehrum qiliwétimen; ... U ,yeni Israilning padishah Mesih bolsa ellerge xatirjemlik-tinchliqni jakarlap yetküzidu; uning hökümraniqliq déngizdin déngizghiche, Efrat deryasidin yer yüzining chetlirigiche bolidu» — démisekmu, bésharet Eysa Mesihning dunyagha tunchi kélishidin (9-ayet) uning qaytip kélishige atlap ötidu. Bésharetning qalghini axirqi zamanlarni körsitidu. «Qoshumche söz»imizni körüng. □ **9:11** «Emdi séni bolsa, sanga chüshürülgen ehde qéni tüpeylidin, Men arangdiki mehbuslarni susiz orektin azadliqqa chiqirimen» — bu sirliq bésharetning hem rohiy hem jismaniy jehetliri bolushi kérek. Ishinimizki, Eysa Mesihning qéni bilen tüzgen «yéngi ehde» Yehudiylarni, ellernimu herxil «gunah oriki»din qutquzalaydu hem kelgüsidadimu buning sewebidin Xuda Yehudiylarni herxil jismaniy qiynchiliqlardinmu qutquzidu. ■ **9:11** Mat. 26:28; Luqa 22:20; Rim. 9:3, 4; Rim. 11:25, 26, 27; 1Kor. 11:25; Ibr. 9:19, 20, 21. □ **9:12** «Mustehkem jaygha qaytip kélinglar, i arzu-ümidning mehbusliri!» — «arzu-ümidning mehbusliri» belkim bu tolimu qisqartilghan gap bolushi mumkin, menisi: ««Xudaning qaldisi» Xudaning nurghun wediliri aldida ümidwar bolushi kérek idi. Lékin ularning uningha ishenmesliki, shundaqla ümidsizlinishi tüpeylidin gunahning mehbusliri bolup qalghan. Ularning birdinbir «mustehkem jay»i Xudaning Özi, elwette.

baliliringgha qarshi jeng qilidu, i Grétsiye! I Zion, Men séni palwanning qolidiki qilichtek qilimen. ¹⁴ Perwerdigar ularning üstide körünidu; Uning oqi chaqmaqtek étilip uchidu. Reb Perwerdigar kanayni chalidu; U jenubtiki dehshetlik qara quyunlarni bille élip yürüş qilidu. ■ ¹⁵ Samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar ular üçhün mudapie bolidu; ular salgha tashlirini kukum qilip, dessep cheyleydu; ular ichiwélip, sharab keypini sürgenlerdeq qiyqas-süren kötüridu; ular *qan'gha* milen'gen qurban'gahning bürjekliridek, *qan'gha* toldurulghan qachilardek bolidu. □ ¹⁶ Shu küni Perwerdigar bolghan ularning Xudasi ularni Özüm baqqan padam bolghan xelqim dep bilip qutquzidu; chünki ular taj göherliridek Uning zémini üstide kötürülüdu. ¹⁷ Shunche zordur Uning méhribanliqi, shunche qaltistur Uning güzelligi! Ziraetler yigitlerni, yéngi sharab qizlarni yashnitidu!□

■ **9:14** Nah. 2:6 □ **9:15** «... ular (*qan'gha*) milen'gen qurban'gahning bürjekliridek, *qan'gha* toldurulghan qachilardek bolidu» — bu oxshitish Israilning jengge bolidighan zoq-keypining sharab ichken ademningkidek bolidighanliqini yaki dushmanlardin tökülgen qanning köplükini bildüridu. Qurban'gah üstidiki qurbanliqlarning qanlirini élishqa birnechche qachilarni teyyarlash kérek idi, ular elwette qan bilen liq toldurulatti we qurban'gahning burjekliri qan'gha milinip kététti. Toluq bu bésharet belkim (1) Israilning Grétsiye zalimliri üstidin (miladiyedin ilgiriki 3- we 2-esirde) bolghan ajayib ghelibilirini we (2) axirqi zamandiki dejjalning qoshunliri bilen bolidighan urushlarni körsitidu. «Qoshumche söz»imiznimu körüng. □ **9:17** «Shunche zordur Uning méhribanliqi, shunche qaltistur Uning güzelligi!» — yaki, «Némidégen eziz! Némidégen güzel!».

10

Axirqi zamanlardiki weqeler — dawami

¹ Perwerdigardin «kéyinki yamghur» peslide yamghurni telep qilinglar; Perwerdigar chaqmaqlarni chaqturup, ulargha mol yamghurlarni, shuningdek herbirige étizda ot-chöplerni béridu. □ ² Chünki «öy butliri» bimene geplerni éytqan, palchilar yalghan «alamet»lerni körgen, tuturuqsiz chüshlerni sözligen; ular quruq teselli béridu. Shunga xelq qoy padisidek ténep ketti; ular padichisi bolmighachqa, azar yémekte. □ ■

³ Méning ghezipim padichilargha qozghaldi; Men mushu «téke» yétekchilerni jazalaymen; chünki samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar Öz padisidin, yeni Yehuda jemetidin xewer élishqa keldi; U jengde ularni Özining heywetlik étidek qilidu. ⁴ Uningdin yeni Yehudadin «Burjek Téshi», uningdin «Qozuq», uningdin «Jeng Oqyasi», uningdin «Hemmige hökümranliq

---

□ **10:1** «Perwerdigardin «kéyinki yamghur» peslide yamghurni telep qilinglar» — bu dua yuqiriqi bésharet bilen baghlinishliq; ziraetler we üzümgerge yamghur kérek, elwette. «Kéyinki yamghur» bolsa Pelestinde 3- yaki 4-ayda yaghidu, etiyazliq ziraetlerni pishurush halqiliq rolini oynaydu. Bu yamghurlar bolmisa héch hosul bolmaydu. □ **10:2** «öy butliri» — (ibraniy tilida «terafim») pal bilen «yol körsitidighan» birxil butlar idi. ■ **10:2** Top. 5:6

Qilghuchi» chiqidu.□

⁵ Shuning bilan ular jengde, *düşmenlarni* kochilardiki patqaqni dessigendek cheyleydighan palwanlardek bolidu; ular jeng qilidu, chünki Perwerdigar ular bilan billidur; ular atliq eskerlernimu yerge qaritip qoyidu. ⁶ Men

Yehuda jemetini kücheytimen, Yüsüpnig jemetini qutquzimen; Men ularni qaytidin olturaqlishishqa qayturimen; chünki Men ulargha rehim-shepqetni körsitimen. Ular

Men héchqachan tashliwetmigendek bolidu; chünki Men ularning Xudasi Perwerdigarmen; Men ulargha jawab bérimen. ⁷ Efraimdikiler palwandek bolidu, köngülliri sharab keypini sürgenlerde xushallinidu; ularning baliliri buni körüp xushallinidu; ularning köngli Perwerdigardin shadlinidu.

⁸ Men üshqirtip, ularni yighimen; chünki Men ularni bedel tölep hörlükke chiqirimen; ular ilgiri köpiyip ketkendek köpiyidu. ⁹ Men ularni eller arisida uruqtek chachimen; andin ular Méni yiraq jaylarda esleydu; shuning bilan ular baliliri

□ **10:4** «Uningdin, **yeni Yehudadin** «burjek téshi», **uningdin** «qozuq»...» — «yeni Yehudadin» dégen sözlerni terjime yolida qoshup kirgüzduq. Ibraniy tilida peqet «uningdin» déyilidu. 9-ayette «Yehuda jemeti» közde tutulghan bolghachqa, 10-ayetni shundaq terjime qilduq. Mesih «Yehudadin» chiqidu, elwette. Bashqa birxil terjimisi «yeni Xudadin». «uningdin ... «burjek téshi», .. «qozuq», .. «jeng oqyasi», .. «hemmige hökümranliq qilghuchi» **chiqidu**» — bu töt namning hemmisi «Mesih-Qutquzghuchi»ning unwanliri bolidu. Barliq peyghemberlarning bésharetliri boyiche «Mesih» choqum Yehudaning ewladi bolushi kérek idi. «Qoshumche söz»imiznimu körüng. «Uningdin» dégeni bezi alimlar «Xudadin» dégen menide, dep qaraydu.

bilen hayat qélip, qaytip kélidu. □ ¹⁰ Men ularni qaytidin Misir zéminidin élip kélimen, Asuriyed-inmu chiqirip yighimen; ularni Giléad we Liwan zéminigha élip kirgüzimen; yer-zémin ularni patquzalmay qalidu.

¹¹ Shundaq qilip, U jebir-japa déngizidin ötüp, déngizdiki dolqunlarni uridu; Nil deryasining tegliri qurup kétidu; Asuriyening meghrurluqi we pexri pes qilinidu, Misirdiki shahane hasimu yoqilidu. □

¹² Men ularni Perwerdigar arqiliq kücheytimen; ular Uning namida mangidu, deydu Perwerdigar.

11

Xudaning padisi yaxshi padichisini, yeni Perwerdigarning Özini ret qilidu; ular zulmetke qalidu

¹ I Liwan, ot séning kédir derexliringni yep kétishi üçhün, derwaziliringni ach! □ ² Waysanglar, i qarighaylar, chünki kédir yiqildi, ésil derexler

□ **10:9** «Men ularni eller arisida uruqtek chachimen; ...» — yaki «Men ularni eller arisida uruqtek chachidighan bolsam,...».

□ **10:11** «U jebir-japa déngizidin ötüp, déngizdiki dolqunlarni uridu» — «U» — Xudani körsitidu, elwette. □ **11:1** «I Liwan, ot séning kédir derexliringni yep kétishi üçhün, derwaziliringni ach!» — bu 1-3-ayet belkim bir oxshitish; Yehudaning yétekchiliri Xudaning xelqi we Xuda bergén zéminni öz menpeiti üçhün ishletken, hazir bu menpeettin ayrilidu. 1-ayet yéngidin qurulghan ibadetxanining yene weyran qilinishini körsitishi mumkin. U Liwandiki köpligen kédir derexlirini we bashqa ésil derexlarni ishlitip sélin'ghan (Tewrat, «Ezra», 3:7-ayet). «Qoshumche söz»imizde biz bu babni tepsiliy sherhleyimiz.

weyran qilindi; waysanglar, i Bashandiki dub derexliri, chünki baraqsan orman yiqitildi!
³ Padichilarning waysighan awazini angla! Chünki ularning sheripi *bolghan chimen-yaylaq* weyran qilindi; arslanlarning hörkirigen awazini angla! Chünki Iordan deryasining pexri bolghan *bük-baraqsanliqi* weyran qilindi.

⁴ Perwerdigar Xudayim mundaq deydu: — Boghuzlashqa békitilgen padini baqqin! ⁵ Ularni sétiwalghanlar ularni boghuzliwetkende héch gunahkar dep qaralmaydu; ularni sétiwetkenler: «Perwerdigargha shükri! Chünki béyip kettim!» — deydu; ularning öz padichiliri ulargha ichini héch aghritmaydu. ⁶ Chünki Men zéminda turuwatqanlarga yene ichimni héch aghritmaymen, deydu Perwerdigar; — we mana, Men ademlerni, herbirini öz yéqinining qoligha we öz padishahining qoligha tapshurimen; mana, bular zéminni xarab qilidu, Men ularni bularning qolidin héch qutquzmaymen.□

⁷ Shunga men «boghuzlashqa békitilgen pada»ni béqip turdum, bolupmu padining arisidiki miskin möminlerni baqtim. Men özümge ikki tayaqni aldim; birinchisini «shapaet», ikkinchisini «rishte»

□ **11:6** «Men... **herbirini öz yéqinining qoligha we öz padishahining qoligha tapshurimen**» — «öz padishahi» alahide ibare bolup, belkim Xuda shu padishahni tallimighanliqini, belki Yehudadikiler özliri talliwalghanliqini körsitidu. Zekeriyaning dewride Yehudaning héch padishahi yoq idi (Yehuda Pars impériyesi astida bolghan).

dep atidim; shuning bilan men padini baqtim.□

⁸ Shuningdek Men bir ay ichide üç padichini halak qildim; Méning jénim bu *xelqtin* bizar boldi we ularning jéni Méni öch kördi.□

⁹ Men: «Men silerni baqmaymen; öley dep qalghanliri ölüp ketsun; halak bolay dep qalghanliri halak bolsun; tirik qalghanlarning hemmisi bir-

---

□ **11:7** «Shunga men «boghuzlashqa békitilgen pada»ni béqip turdum, bolupmu padining arisidiki miskin möminlerni baqtim» — «pada» Israil xelqini körsitidu. Padining «arisidiki miskin möminler», Xudagha sadıq «qaldi»lar idi (11-ayetni körüng). Zekeriya padichiliq wezipisini **ularni dep** zimmissige alidu. Lékin Xudaning jazasi padining köp qismining béshigha chüshüsh aldida turidu (5-ayet); Xudaning neziri beribir «pada arisidiki «miskin möminler»» («qaldilar») üstide bolidu. Ular padining arisidiki az bir qismidur. «Men özümge **ikki tayaqni aldım; birinchisini «shapaet», ikkinchisini «rishte» dep atidim; shuning bilan men padini baqtim...**» — Zekeriya belkim mezkur ishni, shundaqla 8-14-ayettiki bashqa bezi ishlarni chüshide yaki alamet körünüshte körgen bolushi mumkin; bu ishlarning melum bir qismini u xelq aldida «rol élip» körsetken bolsa kérek. «Qoshumche söz»imiznimu körüng. □ **11:8** «Shuningdek Men bir ay ichide üç padichini halak qildim...» — «üch padichi» toghruluq bizningche ikki imkaniyet bar. (1) «üch padichi» melum ademlerni emes, belki Xuda Israil üçün békitken üç xil padichini, yeni «peyghember», «kahin» we «padishah»ni bildüridu. Miladiyedin keyinki 70-yili Rim impériyesining Yérusalémni weyran qilishi bilen, Israilda bu üç xil «padichi» qalmidi. (2) miladiyedin keyinki 70-yili Rim impériyesi Yérusalémni muhasirige alghanda, Israilning bir-birige öch bolghan üç yétekchisi (Yuhanna, Simon we Eliézer) bar idi. Ularning bir-biri bilen soqushushliri tüpeylidin Yérusalém axir bérip ishghal qilin'ghan, bu üç «padichi» shu haman «padichiliqtin» qalghan. Biz 2-imkaniyetke mayilmiz. «Qoshumche söz»imizde biz yene buning üstide muzakirilishimiz.

birining göshini yésun» — dédim.□

¹⁰ Men «shapaet» dégen tayiqimni élip sunduriwetim, shuningdek Méning barliq eller bilen bolghan ehdemni sunduruwettim. ¹¹ Ehde shu küni bikar qiliwétildi; shunga pada arisidiki manga diqqet qilghan miskin möminler buning Perwerdigarning sözi ikenlikini bilip yetti. □ ¹² We men ulargha: «Muwapiq körsenglar, méning ish heqqimni béringlar; bolmisa boldi qilinglar» — dédim. Shunga ular méning ish heqqimge ottuz kümüş tenggini tarazigha saldi.■

¹³ We Perwerdigar manga: «Mana bu ular Manga békitken qaltis baha! Uni sapalchining aldigha tashlap ber!» dédi. Shuning bilen men ottuz kümüş tenggini élip bularni Perwerdigarning öyide, sapalchining aldigha chöriwettim. □ ■ ¹⁴ Andin men Yehuda bilen Israilning qérindashliqini üzüş üçün, ikkinchi tayiqimni, yeni «rishte»ni sunduruwettim.

¹⁵ Andin Perwerdigar manga mundaq dédi: «Sen emdi yene erzimes padichining qorallirini al.

□ **11:9** «Halak bolay dep qalghanliri halak bolsun; tirik qalghanlarning hemmisi bir-birining göshini yésun» — dédim» — derweqe, Rim impériyesi Yérusalémni muhasirige alghanda köp adem acharchiliqtin bashqilarni öltürüp göshini yégen. □ **11:11** «... miskin möminler buning Perwerdigarning sözi ikenlikini bilip yetti» — bu «miskinlarning bilip yétishi»ning özimu belkim «alamet körünüş»ning bir qismidir. Démek, hemmisi peyghemberning dewridin kéyin yüz béridu. ■ **11:12** Mat. 26:15; 27:9 □ **11:13** «Perwerdigar manga: «Mana bu ular Manga békitken qaltis baha! Uni sapalchining aldigha tashlap ber!» dédi» — «qaltis baha!» — kinayilik, hejwiw gep, elwette. ■ **11:13** Mat. 27:3-10

□ 16 Chünki mana, Men zéminda bir padichini ornidin turghuzimenki, u halak bolay dégenlerdin xewer almaydu, ténep ketkenlerni izdimeydu, yarilan'ghanlarni saqaytmaydu, saghlamlarnimu baqmaydu; u belki semrigenlarning göshini yeydu, hetta tuyaqlirini yirip yeydu. 17 Padini tashliwetken erzimes padichining haligha way! Qilich uning biliki we ong közige chüshidu; uning biliki pütünley yigileydu, uning ong közi pütünley qarangghuliship kétidu. □ ■

□ 11:15 «Perwerdigar **manga mundaq dédi: «Sen emdi yene erzimes padichining qorallirini al... »** — yaxshi padichining qoralliri bolghan ikki tayaqni sunduruwetkendin kéyin, «erzimes padichining qorallirini al» dep buyrulghan. □ 11:17 «Padini tashliwetken erzimes padichining haligha way! Qilich uning biliki we ong közige chüshidu; uning biliki pütünley yigileydu, uning ong közi pütünley qarangghuliship kétidu» — bu sirliq babning xewirini yighinchaqlisaq: (1) Israil özining menpeetperes «padichiliri» teripidin köp azab tartqan. (2) biraq bu ishlarda ularning öz mes'uliyiti bar. Xuda mushu padichiliri arqiliq ularni jazalighan hem jazalaydu. Israil xelqi yaxshi padichini, yeni Xudanang Özini kemsitidu. Ular uni «30 kümüş tengge»ning bahasida köridu. (3) bu pul ibadetxanida tashliwétildu; (4) ular heqiqiy padichining béqishini ret qilidu, shunga Xuda ularni nahayiti rezil bir padichining qoligha tapshuridu; (5) Xuda mushu rezil padichini we barliq menpeetperes padichilarnimu qattiq jazalaydu. Oqurmenlerge ayanki, «Özüm yaxshi Padichidurmen» dégen Eysa Mesih Yehudaning 30 kümüş tengge üçün satqunluq qilishi bilen öltürülgen; kéyin Yehudiy xelqi rezil menpeetperes yétekchilerning kasapitidin yene bir qétim (Rim impériyesi teripidin) dunyaning chet-chetlirigiche tarqitiwétilgen. Bu ishlar üstide «qoshumche söz»imizde toxtilimiz. ■ 11:17 Yer. 23:1; Ez. 34:2; Yuh. 10:12

12

Yérusalémning axirqi qétim muhasirige chüshüshi
— *Israillar özi öltürgen Qutquzghuchisini köridu*

¹ Perwerdigarning Israil toghruluq sözidin yüklen'gen bésharet: —

Asmanlarni yayghuchi, yerning ulini salghuchi, ademning rohini uning ichide Yasighuchi Perwerdigar mundaq deydu: —

² Mana, Men Yérusalémni etrapidiki barliq ellerge kishilerni dekke-dükkige salidighan apqur qilimen; Yérusalémgha chüshidighan muhasire Yehudaghimu chüshidu.

³ Shu küni emelge ashuruliduki, Men Yérusalémni barliq ellerge éghir yük bolghan tash qilimen; kim uni özige yüklise yarilanmay qalmaydu; yer yüzidiki barliq eller uninggha jeng qilishqa yighilidu.

⁴ Shu küni Men hemme atlarni sarasimige sélip, atliqlarni sarang qilip urimen; biraq Yehuda jemetini közümde tutimen; ellerdiki herbir atni bolsa korluq bilen uruwétimen.

⁵ Shuning bilen Yehudaning yobbashchiliri könglide: «Yérusalémda turuwatqanlar samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, ularning Xudasi arqiliq manga küch bolidu» deydu.

⁶ Shu küni Men Yehudaning yobbashchilirini otunlar arisidiki otdandek, önchiler arisidiki mesh'eldek qilimen; ular etrapidiki barliq ellerni, yeni ong we sol teripidikilerni yewétidu; Yérusalémdikiler yene öz jayida, yeni Yérusalém

shehiride turidighan bolidu. □ ⁷ Perwerdigar awwal Yehudaning chédirlirini qutquzidu; sewebi — Dawut jemetining shan-sheripi hem Yérusalémda turuwatqanlarning shan-sheripi Yehudaningkidin ulughlanmasliqi üçündür. ⁸ Shu küni Perwerdigar Yérusalémda turuwatqanlarni qoghdaydu; ularning arisidiki elengship qalghanlarmu shu küni Dawuttek palwan bolidu; Dawut jemeti bolsa Xudadek, yeni ularning aldidiki Perwerdigarning Perishtisidek küchlük bolidu.

⁹ Shu küni emelge ashuruliduki, Yérusalémgha jeng qilishqa kelgen barliq ellerni halak qilishqa kirishimen. ¹⁰ We Men Dawut jemeti we Yérusalémda turuwatqanlar üstige shapaet yetküzgüchi we shapaet tiligüchi Rohni quyimen; shuning bilen ular özliri sanjip öltürgen Manga yene qaraydu; birsining tunji oghli üçün matem tutup yigha-zar kötürgendek ular Uning üçün yigha-zar kötüridu; yekke-yégane oghlidin juda bolghuchining derd-elem tartqinidek ular

---

□ **12:6 «Men Yehudaning yobashchilirini... Önychiler arisidiki mesh'eldek qilimen»** — «Önychiler» — bughday yaki arpa baghlamliri.

uning uchün derd-elem tartidu. □ ■ 11 Shu küni Yérusalémda ghayet zor yigha-zar kötürülidu, u Megiddo jilghisidiki «Xadad-Rimmon»da kötürülgen yigha-zardek bolidu. □ ■ 12 Zémin yigha-zar kötüridu; herbir aile ayrim halda yigha-zar kötüridu. Dawut jemeti ayrim halda, ularning ayalliri ayrim halda, Natan jemeti ayrim halda, ularning ayalliri ayrim halda; 13 Lawiy jemeti ayrim halda, ularning ayalliri ayrim halda; Shimey jemeti ayrim halda, ularning ayalliri ayrim halda; 14 barliq tirik qalghan aililer, yeni herbir aile ayrim-ayrim halda we ularning ayalliri ayrim halda yigha-zar kötüridu.

□ **12:10** «ular özliri **sanjip öltürgen Manga yene qaraydu**» — yaki «ular özliri sanjip öltürgen Manga telmürüp qaraydu». «birsining **tunji oghli uchün matem tutup yigha-zar kötürgendek ular Uning uchün yigha-zar kötüridu; yekke-yégane oghlidin juda bolghuchining derd-elem tartqinidek ular uning uchün derd-elem tartidu**» — démisekmü bu bésharet Israilning öz Qutquzghuchi-Xudasini sanjiydighanliqini yaki sanjip öltüridighanliqini körsitidu, pütün xelq axirqi zamanda Xudaning Rohi arqiliq buni bilip yétip, qattiq matem tutidu. Xuda shu chaghda ularni qutquzidu, ularning gunahini yuyush yolini achidu (13-bab). «Qoshumche söz»imizde bu toghruluq yene toxtilimiz. ■ **12:10** Ez. 39:29; Yo. 2:12, 13; Yuh. 19:36-37; Weh. 1:7 □ **12:11** «... **zor yigha-zar... Megiddo jilghisidiki «Xadad-Rimmon»da kötürülgen yigha-zardek bolidu**» — «Hadad-Rimmon» belkim «Mégiddo yilghisidiki bir jay bolushi mumkin. Shu yerde kötürülgen yigha-zar (matem tutushi)» belkim ilgiriki intayin ixlasmén padishah Yosiyaning pajielik ölümü tüpeylidin bolghan («2Pad.» 9-bab, «2Tar.» 35:20-27). ■ **12:11** 2Pad. 23:29; 2Tar. 35:22, 24

13

¹ Shu küni Dawut jemeti hem Yérusalémda turuwatqanlar üçün gunahni we paskiniliqni yuyidighan bir bulaq échilidu.■

² Shu küni shundaq boliduki, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar, — Men mebudlarning namlirini zémindin yoqitimenki, ular yene héch eslenmeydu; we Men peyghemberlerni we paskina rohnimu zémindin chiqirip yötkiwétimen. □ ³ Shundaq emelge ashuruliduki, bireylen yenila peyghemberchilik qilip bésharet bérey dése, uning özini tughqan ata-anisi uninggha: «Sen hayat qalmaysen; chünki Perwerdigarning namida yalghan gep qiliwatisen» deydu; andin özini tughqan ata-anisi uni bésharet bériwatqinidila sanjip öltüridu. □ ■ ⁴ Shu küni shundaq boliduki, peyghemberlerning herbiri özliri bésharet bériwatqanda körgen körünüshtin xijil bolidu; ular xeqni aldash üçün ikkinchi

---

■ **13:1** Law. 16; 23:26-32; Zek.12:10-14; Rim. 11:26 □ **13:2** «Men peyghemberlerni we paskina rohnimu zémindin chiqirip yötkiwétimen» — bu peyghemberler saxta peyghemberler, elwette. Emeliyette bolsa Mesih-Qutquzghuchi dunyagha qaytip kelgendin kéyin peyghemberlerning héch hajiti yoq bolidu. □ **13:3** «uning özini tughqan ata-anisi uninggha: «Sen hayat qalmaysen; chünki Perwerdigarning namida yalghan gep qiliwatisen» deydu; andin özini tughqan ata-anisi uni bésharet bériwatqinidila sanjip öltüridu» — Musa peyghemberge chüshürülgen qanun boyiche saxta peyghemberlerni öltürüsh kérek. Mushu adamning ata-anisi Xudadin shunche eyminiduki, öz oghlini neq meydanda öltüridu. ■ **13:3** Qan. 13:6-11, 18:20

chupurluq chapanni kiymeydu; □ ⁵ U: «Men peyghember emes, men peqet tériqchimen; chünki yashliqimdin tartip tupraq bilen tirikchilik qiliwatimen» — deydu. □ ⁶ Emdi birsi uningdin: «Hey, emdi séning meydengdiki bu zexmetler néme?» — dése, u: «Dostlirimning öyide yarilinip qaldim» — dep jawab béridu.□

Heqiqiy padichining azab-oqubetliri we netijiliri toghruluq yene bir bésharet

⁷ Oyghan, i qilich, Méning padichimgha, yeni Méning shérikim bolghan ademge qarshi chiq, — deydu samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigar; — Padichini uruwet, qoylar pati-paraq bolup tarqitiwétildu; Men qolumni kichik

---

□ **13:4** «ular xeqni aldash üçün ikkinchi chupurluq chapanni kiymeydu» — Ilyas, Élisha we Yehya peyghemberler mushundaq intayin addiy kiyim kiygen. □ **13:5** «chünki yashliqimdin tartip tupraq bilen tirikchilik qiliwatimen» — bashqa birxil terjimisi: «chünki yashliqimdin tartip men ademning medikari bolup keldim». □ **13:6** «Emdi birsi uningdin: «Hey, emdi séning meydengdiki bu zexmetler néme?» — dése, u: «Dostlirimning öyide yarilinip qaldim» — dep jawab béridu» — «meydengdiki zexmetler» ibraniy tili boyiche sözmusöz alsaq «ikki qolung oturisdiki zexmetler» bolidu. «Butperes peyghemberler» jin-sheytanlarning diqqitini tartish üçün pat-pat öz ténini késiwalatti we axirqi zamandimu shundaq qilishi mumkin («1Pad.», 18:28-ayette misal körüldü). Shuning bilen xelq mushundaq zexmetlerdin gumanlinidu, saxta peyghember zexmetliridin xijil bolup roshen bir yalghan bahanini körsitidu.

péillarning üstige chüshürüp turghuzimen. □ ■
⁸ Zéminda shundaq emelge ashuruliduki, — deydu Perwerdigar, — üchtin ikki qismi qirilib ölidu; biraq üchtin bir qismi uningda tirik qalidu. ⁹ Andin Men üçinchi qismini otqa kirküzimen, ularni kümüş tawlighandek tawlaymen, altun sinalghandek ularni sinaymen; ular Méning namimni chaqirip nida qilidu we Men ulargha jawab bérimen; Men: «Bu Méning xelqim» deymen; ular: «Perwerdigar méning Xudayim» — deydu. ■

14

Perwerdigarning küni, Perwerdigarning padishahliqi

¹ Mana, Perwerdigargha xas kün kélidu; *u küni* arangdin mal-mülküng bulang-talang qilinip bölüşüwélinidu. ■ ² Men barliq ellerni Yérusalémgha jeng qilishqa yighimen; sheher ishghal qilinidu, öyler bulang-talang qilinip, qizayallar ayagh-asti qilinidu; sheherning yérimi esirge chüshüp sürgün qilinidu; tirik qalghan xelq sheherdin élip kétilmeydu. ■

□ **13:7** «Men **qolumni kichik péillarning üstige chüshürüp turghuzimen**» — bashqa birxil terjimisi: «Men qolumni kichik péillar üstigimu qarshi chüshürimen». Biraq bizning terjimimiz 8-ayetke maslishidu; umumiy menisi Xuda Özige tewe kichik péilliqlarni qoghdaydu. ■ **13:7** Qan. 37:42; Yesh. 26:20; Mat. 26:31; Mar. 14:27; Luqa 22:35-38; Yuh. 18:8 ■ **13:9** Zeb. 50:3-5, 15; 91:15; 144:15; Mal. 3:1-4; Yuh. 20:28; 1Pét. 1:6. ■ **14:1** Yo. 2:10, 31; 3:15; Yesh. 2:12-22; 13:6-13; 24:23; Am. 8:9; Mat. 24:29; Ros. 2:20; Weh. 6:12-13. ■ **14:2** Yesh. 13:16

³ Andin Perwerdigar chiqip shu eller bilan urushidu; U Uning jeng qilghan künidikidek urushidu. □ ■ ⁴ Uning putliri shu küni Yérusalémning sherqiy teripining eng aldi bolghan Zeytun téghida turidu; shuning bilan Zeytun téghi otturidin sherq we gherb terepke yérilidu; zor yoghan bir jilgha peyda bolidu; taghning yérimi shimal terepke, yérimi jenub terepke yötkilidu. □ ■ ⁵ We siler Méning taghlirimning del mushu jilghisi bilan qachisiler; chünki taghlarning jilghisi Azelgiche baridu; siler Yehuda padishahi Uzziyaning künliride bolghan yer tewreshte qachqinlardek qachisiler. Andin Perwerdigar Xudayim kélidu; hemde Sen bilan barliq «muqeddes

---

□ **14:3** «... **Perwerdigar chiqip shu eller bilan urushidu; U Uning jeng qilghan künidikidek urushidu**» — «jeng qilghan künidikidek» belkim Perwerdigar Israilni Misirdin qutquzghan künini («Mis.» 14-15-bab) yaki Yeshua peyghemberning dewride uning Amoriylar bilan qilghan jéngini körsitidu («Yeshua» 10-bab).

■ **14:3** Yesh. 42:13 □ **14:4** «Uning **putliri shu küni Yérusalémning sherqiy teripining eng aldi bolghan Zeytun téghida turidu**» — oqurmenler Injildin shuni biliduki, Eysa Mesih dunyadin ayrilip ketkende u del mushu taghdin kötürülgen, we shu chaghda perishtiler rosullirigha: «Eysa asman'gha chiqip ketti. Biraq u qandaq kötürülgen bolsa, kelgüsidede yene del siler körgen péti qaytip kélidu» — dédi. «shuning **bilan Zeytun téghi otturidin sherq we gherb terepke yérilidu; zor yoghan bir jilgha peyda bolidu; taghning yérimi shimal terepke, yérimi jenub terepke yötkilidu**» — géologlar Zeytun téghining otturidiki sherqtin-gherbke sozulghan bir «yer posti üzülmesi»ni tapqan. U «Perwerdigarning küni»de yérilishni kütmekte. ■ **14:4** Dan. 7:13; Ez.11:23; Mat. 24:30; Mar. 13:26; Luqa 21:27; 1Tés. 1:10; 2Tés. 1:10; Weh. 1:7.

bolghuchilar»mu kélidu! □ ■ ⁶ Shu küni shundaq boliduki, nur toxtap qalidu; parlaq yultuzlarmu qarangghuliship kétidu; ⁷ Biraq u Perwerdigargha melum bolghan alahide bir kün, ya kéche ya kündüz bolmaydu; shundaq emelge ashuruliduki, kech kirgende, alem yorutulidu. □ ■

⁸ Shu küni shundaq boliduki, hayatliq suliri Yérusalémdin éqip chiqidu; ularning yérimi sherqiy déngizgha, yérimi gherbiy déngizgha qarap aqidu; yazda we qishta shundaq bolidu. □ ■

⁹ Perwerdigar pütkül yer yüzi üstide padishah bolidu; shu küni peqet bir «Perwerdigar» bolidu, *yer yüzide* birdinbir Uningla nami

□ **14:5** «siler Méning taghlirimning del mushu jilghisi bilen qachisiler; chünki taghlarning jilghisi Azelgiche baridu» — «Azel»ning qeyerdiligi hazirche bizge namelum. Hazirqi ehwalda, Yérusalémdin sherqqe qéchish mumkin emes; «Kidron jilghisi», shundaqla intayin tik bolghan Zeytun téghining özi mushundaq «qéchish yoli»ni tosuwalidu. «Andin **Perwerdigar Xudayim kélidu; hemde Sen bilen barliq** «muqeddes **bolghuchilar**»mu kélidu!» — «muqeddes bolghuchilar» barliq kérub-perishtiler we belkim ölümdin tirilgen Xudaning muqeddes bendilirini körsitidu («1Tés.» 4:13-17ni körüng). ■ **14:5** Am. 1:1 □ **14:7** «biraq u **Perwerdigargha melum bolghan alahide bir kün, ya kéche ya kündüz bolmaydu; shundaq emelge ashuruliduki, kech kirgende, alem yorutulidu**» — bezi alimlar bu nur Mesihning ming yilliq hökümraniqining axirighiche yétidu, dep qaraydu. Démek, shu künlerde kéchide kündüzge oxshash yoruqluq bolidu. Xudagha nisbeten bu «ming yil» peqet «bir kün»dek bolidu («2Pét.», 3:8, «Weh.» 20-babni körüng). Biz bu pikirge qoshulimiz. «Qoshumche söz»de uning üstidimu toxtulimiz. ■ **14:7** Weh. 21:25 □ **14:8** «**ularning, yeni sularning** yérimi sherqiy déngizgha, yérimi gherbiy déngizgha qarap aqidu...» — «sherqiy déngiz» yeni «Ölük déngiz», «gherbiy déngiz» yeni «Ottura Déngiz». ■ **14:8** Ez. 47:1-12; Yo. 3:18; Weh. 22:1

bolidu. □ 10 Gébadin Yérusalémning jenubidiki Rimmon'ghiche bolghan pütün zémin «Arabah»dek tüzlenglikke aylandurulidu; Yérusalém bolsa «Binyamin derwazisi»din «Birinchi derwaza»ghiche we yene «Burjek derwazisi»ghiche, «Hananiyelning munari»din padishahning sharab kölchekligigiche yuqiri kötürülidu, lékin sheher yenila öz jayida shu péti turidu; □ 11 Ademler yene uningda turidu. «Halak permani» yene héch chüshürülmeydu; Yérusalém xatirjemlikte turidu.□

12 We Perwerdigar Yérusalémgha jeng qilghan barliq ellerni urushqa ishletken waba shundaq

□ 14:9 «Perwerdigar pütkül yer yüzi üstide padishah bolidu; shu küni peqet bir «Perwerdigar» bolidu...» — démek, ne Israillar ne eller héchqandaq butni (burunqidek xalighanche) «Perwerdigar» dewalmaydu. □ 14:10 «Yérusalém bolsa

«Binyamin derwazisi»din «Birinchi derwaza»ghiche we yene «Burjek derwazisi»ghiche, «Hananiyelning munari»din padishahning sharab kölchekligigiche yuqiri kötürülidu»

— ««Binyamin derwazisi»din «Birinchi derwaza»ghiche we yene «Burjek derwazisi»ghiche» dégen ariliq Yérusalémning sherqidin gherbighiche barliq jaylarni we ««Hananiyelning munari»din «padishahning sharab kölchekligigiche» dégen ariliq uning shimalidin jenubighiche bolghan barliq jaylarni körsitidu. Démek, pütün sheherni bildüridu, pütün sheher kötürülidu. «lékin sheher yenila öz jayida shu péti turidu» — bu ayet boyiche Yérusalémning etrapidiki taghliq rayonlar (60 kilométrche uzunluq we kenglikte) tüzlenglikke aylandurulidu. Shundaq dégini bilen «sheher yenila öz jayida shu péti turidu». □ 14:11

««Halak permani» yene héch chüshürülmeydu; Yérusalém xatirjemlikte turidu» — «halak permani» — ötkende Xuda (éghir gunah tüpeylidin) melum bir nerse, adem, aile, sheher yaki hetta pütün bir xelq toghruluq «halak permani» chüshürgen bolsa, ularning hemmisini yoqitish kérek idi. Démek, Israilda hazir «halak permani» chüshürülgüdek gunahlar héch tépilmaydu.

boliduki, ular öre bolsila göshliri chirip kétidu; közliri chanaqlirida chirip kétidu; tilliri aghzida chirip kétidu. □ 13 Shu küni shundaq boliduki, ularning arisigha Perwerdigardin zor bir alaqqadilik chüshidu; ular herbiri öz yéqinining qolini tutushidu, herbirining qoli yéqinining qoligha qarshi kütürülidu. 14

Yérusalémda jeng qilidu; etrapidiki barliq ellerning mal-mülükliri jem qilip yighilidu — sanaqsiz altun-kümüş we kiyim-kéчекler bolidu.

15 At, qéchir, töge, éshék, shundaqla ularning bargahlirida bolghan barliq mal-waranlar üstige chüshken waba yuqiriqi wabagha oxshash bolidu.

16 Shundaq emelge ashuruliduki, Yérusalémgha jeng qilishqa kelgen hemme ellerdin barliq tirik qalghanlar her yili Yérusalémgha, padishahqa, yeni samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigargha ibadet qilishqa we «kepiler héyti»ni tebrikleshke chiqidu. ■ 17 Shundaq boliduki, yer yüzidiki qowm-jemetlerdin padishahqa, yeni samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigargha ibadetke chiqmighanlar bolsa, emdi ularning üstige yamghur yagmaydu.

18 Misir jemeti chiqip hazir bolmisa, ularghimu yamghur bolmaydu; biraq Perwerdigar «kepiler héyti»ni tebrikleshke chiqmaydighan barliq eller üstige chüshüridighan waba ularghimu

18 Misir jemeti chiqip hazir bolmisa, ularghimu yamghur bolmaydu; biraq Perwerdigar «kepiler héyti»ni tebrikleshke chiqmaydighan barliq eller üstige chüshüridighan waba ularghimu

---

□ 14:12 «közliri chanaqlirida chirip kétidu» — ibraniy tilida «közi chanaqlirida chirip kétidu». «tilliri aghzida chirip kétidu» — ibraniy tilida «tili aghzida chirip kétidu». ■ 14:16 Yesh. 66:23

chüshürüldü. □ 19 Bu Misirning jazasi, shundaqla «kepiler héyti»ni tebrikleshke chiqmaydighan barliq ellerning jazasi bolidu.

20 Shu küni atlarning qongghuraqliri üstige «Perwerdigargha atilip pak-muqeddes bolsun!» dep yézilidu; Perwerdigarning öyidiki barliq qacha-quchilarmu qurban'gah aldidiki qachilargha oxshash hésablinidu; 21 Yérusalémdiki we Yehudadiki barliq qacha-quchilarmu Perwerdigargha atilip pak-muqeddes bolidu; qurbanliq qilghuchilar kélip ularni élip qurbanliq göshlirini pishuridu; shu küni samawi qoshunlarning Serdari bolghan Perwerdigarning öyide «qanaanliq-sodiger» ikkinchi bolmaydu. □ ■

□ 14:18 «Misir jemeti chiqip hazir bolmisa, ularghimu yamghur bolmaydu; biraq Perwerdigar «kepiler héyti»ni tebrikleshke chiqmaydighan barliq eller üstige chüshüridighan waba ularghimu chüshürüldü» — Misirning tériqchiliqi yamghurgha anche tayanmaydu, belki Nil deryasigha tayinidu; shunga ulargha eskertiliduki, qoshumche bir «waba» ulargha chüshidu. Bu qandaq waba déyilmidi. □ 14:21 «... Perwerdigargha atilip pak-muqeddes bolidu» — ibraniy tilida «Perwerdigargha qarita pak-muqeddeslik» déyilidu. Bu sözler bash kahinning béshigha taqalghan altun otughatqa neqishlen'gen («Mis.» 28:36ni körüng). «Perwerdigarning öyide «qanaanliq-sodiger» ikkinchi bolmaydu» — «qanaanliq-sodiger» ibraniy tilida «qanaanliq», Pelestindiki qedimki butperes milletlerni hem «sodiger» dégen ikki menini körsitidu. Xudaning muqeddes ibadetxanisida héchqandaq butperes (Xudani birinchi orun'gha qoymighan) kishi yaki «ibadetni sodigha aylanduridighan» menpeetperes bolghuchi tépilmaydu. ■ 14:21 Yesh. 35:8; Yo. 3:17; Weh. 21:27; 22:15

Muqeddes Kalam (latin yéziq)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Latin script

Copyright © 2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 12 Sep 2021

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5